

Friskolen. Dette System bliver i hvert Fald løkkende for den, der har Lust til at oprette en Friskole. Naar man nu ser hen til, hvad egentlig Meningen har været med dette Lovforslag, har Meningen jo ikke blot været, at Lønningerne skulde forbedres noget, men ogsaa at de skulde blive mere konstante, end de have været hidtil, hvor Lærerne paa Landet gennemgaaende mest ere blevne Lønnede med Naturalier, hvorpaa Prisen jo stadig gaar op og ned. Man har derfor ment, at det var heldigere, om Lærerne fik en fast Løn, som i sig selv ikke er saa høj, men det er jo naturligvis altid godt for den, der har en lille Løn, at vide, hvormeget han har, hvad han har at rette sig efter; men dette Forslag gaar i helt modsat Retning, det vil gøre Lønningerne meget usikre. Der kan ved denne Lønningsmaade ogsaa indtræde underlige Forhold. No længere f. Eks. Børneantallet i et Distrikt gaar ned under 50, des mindre bliver den flydende Løn, og des større altsaa ogsaa den faste Løn. I et Distrikt med 25 undervisningspligtige Børn bliver den flydende Løn kun 150 Kr., og den faste Løn altsaa 150 Kr. større end det andet Distrikt, hvor der er 50 undervisningspligtige Børn. I et Landdistrikt, hvor der er 75 undervisningspligtige Børn, vil Udgiften blive større for Kommunen. Saa snart der kommer en Friskole, og denne Friskole tager de 25 Børn eller derover, vil denne Kommune komme til at betale 450 Kr. i Skolepenge i Stedet for 300 Kr. Kommunen kan altsaa komme til at betale mere, blot fordi der er nogle velhavende Folk, som ikke ønske, at deres Børn skulle undervises sammen med de øvrige Børn, og det har ikke været Meningen. Forslaget vil derfor efter min Mening absolut virke demoraliserende, hvor der er to Lærere, som ville søge hver til sin Skole at redde saa mange Børn som muligt. Af den Grund kan jeg ikke stemme for dette Forslag, og jeg foreslaar det høje Ting at stemme imod det. Jeg ønsker imidlertid ikke, at de private Skoler og Friskolerne skulle undvære den Støtte, som man ønsker, de skulle have, og ved Vædringsforslag under Nr. 92 har jeg derfor tillige med tre andre Medlemmer foreslaaet, at der af Statskassen aarlig skal stilles 30,000 Kr. til Raadighed for Ministeren, som deraf udreder til private Skoler et aarligt Tilskud af 6 Kr. for hvert undervisningspligtigt Barn i saadanne Skoler. Naar Børnetallet gør det nødvendigt, finder en forholdsmaessig Alfortoring Sted i Tilskuddet for hvert Barn. Denne Sum vil i lange Tider være tilstrækkelig. Beskrivelsen for „Danst Friskoleforening“ har opgivet,

at der i disse Friskoler i alt undervises 5,383 Børn, hvoraf 307 Børn nyde fri Undervisning, men saa er der til Gengæld 716 Familier, der betale til disse Friskoler og de betale saa formodentlig for de 307 Børn, som ikke betale, saa at Friskolen egentlig ikke giver Friplads; det har den naturligvis heller ikke Raad til. Friskolens 5,383 Børn ere fordelt i 139 Skoler, altsaa mellem 38 og 39 Børn i hver Skole, men i de fleste Skoler er der flere Klasser. Der er nemlig 6 Skoler med 1 Klasse, 99 Skoler med 2, 25 med 3, 7 med 4, 1 med 5 og 1 med 6 Klasser, altsaa i alt 139 Skoler med 318 Klasser. Gennemsnitlig er der altsaa i hver Klasse 16 til 17 Børn. Derfor de nu alle havde Hverandagsundervisning, behøvede de kun 159 Lærere og Lærere til disse mange Klasser; men der er 223 Lærere og Lærere, og det har sin Grund i, at i de 46 Skoler have de Hverdagsundervisning, og i 20 Skoler have de delvis Hverdags- og Hverandagsundervisning. Af Børnetallet i Klasserne og af Hverdagsstolegangen ses det, at disse Skoler i mange Tilfælde stille højere end Almue-skolen, og at de nærmest ligne Realskoler. Man tør vel derfor antage, at de efter Lovforslaget ikke allesammen kunne egne sig til at faa Tilskud fra Statskassen, de 6 Kr. i Skolepenge. Dertil kommer saa, at der ved Vædringsforslag under Nr. 93 foreslaas en yderligere Bevilling paa 5,000 Kr. anvendt til Understøttelse af gamle veltjente Friskolelærere. Der er altsaa i det hele foreslaaet anvendt 35,000 Kr. til Understøttelse af Friskolen, hvilket maa anses for en stor Understøttelse i Forhold til, hvad Friskolen selv betaler, nemlig 99,455 Kr. Hvis Staten yder et større Tilskud, altsaa stiller Friskolen endnu gunstigere, risikerer man, mener jeg, at der efterhaanden oprettes flere og flere Friskoler af velstaaende Forældre, saa at Statskolen tilsidst bliver en Fattigskole, og det er dog ikke Meningen. Jeg vil derfor anmode ærede Meningsstæller om at stemme mod Vædringsforslag under Nr. 58. Saa skal jeg kun omtale Vædringsforslaget Nr. 80, det angaar ogsaa den private Skole. Dertil har jeg stillet et Underædringsforslag under Nr. 81, og jeg kan kun tiltræde Vædringsforslaget under Nr. 80, hvis Vædringsforslaget under Nr. 81 bliver vedtaget.

M. Klausen: De Vædringsforslag, der ere blevne stillede med Henhyn til Lærernes Lønninger, har jeg ikke kunnet gaa med til. Paa dette Punkt stiller jeg mig paa den ærede Ministers Forslag. Det forekommer mig at være urigtigt, som man